

14

In. G. A. n. n. 3

1750 9

COGITATIONES PHILOSOPHICÆ
DE

IURISPRUDENTIA NATURALI
IN STATU INTEGRITATIS ET CORRUPTO,
PRÆPRIMIS DE ORIGINE IURIS PERFECTI ET
IMPERFECTI EX STATU CORRUPTO

DISSERTATIO PRIOR, INAUGURALIS

IN QUA AGITUR

DE
STATU INTEGRITATIS ET CORRUPTO,
ET DE OBLIGATIONE ATQUE LEGE NATURALI
AD HOS STATUS RELATIS

QUAM

PRÆSIDE

ACADEMIÆ FRIDERICIANÆ PRO-RECTORE

DN. JOANNE JOACHIMO LANGIO

MATHEMATUM PROFESSORE PUBLICO ORDINARIO, NEC NON
ACADEMIÆ CÆSARÆ NATURÆ CURIOSORUM ET REGIÆ
SCIENTIARUM PORUSSICÆ MEMBRO

SENSU INCLYTI PHILOSOPHORUM ORDINIS

PRO GRADU MAGISTRI

DIE APRILIS MDCCCL

PUBLICO ERUDITORUM EXAMINI SUBMITTIT

H. L. Q. C.

AUCTOR ET RESPONDENS

CHRISTIANUS WEBER
ISLEBIO-MANSFELDENSIS.

HALÆ MAGDEBURGICÆ

EX OFFICINA FRANCKIANA.

S. A.

COGITATIONES PHILOSOPHICAE

DE
IURISPRUDENTIA NATURALI
IN STATU INTEGRITATIS ET CORRUPTO
PRIMUM DE ORIGINE IURIS PERFECTI ET
IMPERFECTI STATU CORRUPTO
DISSERTATIO PRIOR IN ARGUMENTIS
STATU INTEGRITATIS ET CORRUPTO
ET DE OBLIGATIONE ATQUE LEGE NATURALI
AD HOS STATUS RELATIS

KONFRIED
UNIVERS.
ZVHALLE

ACADEMIAE PRAESIDIUM
DR. JOHANNES LANGIO

ACADEMIAE PRAESIDIUM
ACADEMIAE PRAESIDIUM
ACADEMIAE PRAESIDIUM

PRO GRADU MAGISTRI

CHRISTIANUS WEBER

EX OFFICINA FRANKLAE

PROEMIUM.

*D*issertationem philosophicam conscribere animus erat. Ne autem ex charta, ut dicunt, in papirum conicerem satis multumque trita; cogitavi de themate, huc usque nondum satis exculto, quod tamen neque nimis vulgare, neque nimis abstractum esset, atque ob difficultatem lectoribus nauseam crearet. Incidi sic in luris prudentiam naturalem. Doctores ius naturale in cogens atque humanum, seu, quod idem est, in ius perfectum & imperfectum diuidere, nemo fere nescit. Vnde enata est diuisio officiorum erga alios in officia necessitatis & humanitatis, cui integrum fere ius naturae hypoteticum superstruere solent, cum tamen haec diuisio non in omni, sed corrupto saltem statu hypotetico

Proemium,

PROEMIUM.

hypothetico locum sibi vindicare possit. Confundunt itaque status naturales hypotheticos, perfectum, seu integritatis, & imperfectum seu corruptum inuicem, quod tamen non sine magno huius scientiae detrimento fieri posse videtur. Enim vero, quum certum sit, omnes obligationes morales, leges, iuraque naturalia ex statu hominum morali deriuanda esse; ex diverso statu morali etiam diversas obligationes, leges, diuersaque iura naturalia provenire debere, quis negare potest? Quid igitur certius est illo, quod etiam in statu integritatis aliae obligationes naturales, aliae leges, aliaque iura, alia in statu corrupto hominibus competant? Quamvis autem haec extra omnem dubitationis aleam posita sint, tantum tamen abest, ut Doctores officia naturalia, iura legesque pertractando haec inuicem distinxerint, ut potius statum integritatis plane omittant, & ubi ad ius hypotheticum pertractandum descendunt, statim leges, iura atque officia inculcent, quae non nisi ad statum corruptum applicari possunt, statui integritatis autem prorsus refragantur. Inde fit ut leges, iura atque officia naturalia hypothetica, quae ponunt, non modo non cum iurisprudentia uniuersali cohaereant, verum etiam officiis absolutis saepe numero contradicant, pariter ac si natura hominis absoluta, naturae eiusdem hypothetice spectatae contradiceret, atque leges naturales contradictoriiis fundamentis superstruendae essent; cum tamen suavissima legum naturalium harmonia facile cognosci, atque rationes, ob quas & in quantum leges naturales hypotheticae ab absolutis diuersae esse debeant, perspicere queant, si modo statum integritatis a corrupto in Iurisprudentia naturali hypothetica distinguere satagamus. Quae quum ita sint, operae pretium duxi fore, si statum hominum moralem naturalem atque hypotheticum rite euoluere, ac exinde statum integritatis atque corruptum deducere; pro horum diuersitate dif-

feren-

PROEMIUM.

ferentiam obligationum legum, iurium atque officiorum naturalium hypotheticorum ostenderem; atque tunc originem iuris perfecti & imperfecti ex statu corrupto distincte deriuarem. Vnde de Iurisprudentia naturali in statu integritatis & corrupto, praeprimis de origine iuris perfecti & imperfecti ex statu corrupto agere constitui. Regulae methodi syntheticae mathematicae, qua usus sum, totam tractationem in quatuor capita dispesci iusserunt. Nimirum Cap. I. agit de diuerso hominum statu naturali naturali, praeprimis perfecto, seu statu integritatis, atque corrupto. Cap. II. agit de obligatione atque lege naturali ad statum integritatis & corruptum relatis. Cap. III. agit de iure naturali, illiusque conditione in statu integritatis & corrupto. Cap. IV. denique agit de iure perfecto & imperfecto illiusque origine ex statu corrupto. Equidem in initio animus erat, omnia haec in vnâ dissertationem cogere; ast cum de hac materia ulterius meditare, satius duxi deinde, binis dissertationibus totam comprehendere tractationem; ita quidem ut quaeuis duo capita comprehendat ex quatuor adductis. Vnde in hac prima dissertatione de statu integritatis & corrupto, atque obligatione & lege naturali ad hos statum relati disputo: altera, quae hanc proxime excipiet, aget de iure naturali in statu integritatis atque corrupto, praeprimis de iure perfecto & imperfecto illiusque origine ex statu corrupto. Ego vero quid praestiterim in hac tractatione, lectores aequi, reiique periti iudicent, quos tamen, si diiudicare dicta cupiunt, ut totam perlegant tractationem, atque si forte errores deprehenderit, illos non voluntati, sed humanitati adscribant, iterum iterumque rogo.

CAPUT I.

De diuerso hominum statu naturali, praeprimis integritatis & corrupto.

§. I.

Quid status?

Status in genere est complexus determinationum, quae enti actu competere concipiuntur. Determinati cuiusdam entis statum itaque explicaturus, cognitione determinationum, quae huic enti actu competere concipiuntur, instructus sit, necesse est.

Schol. 1. Duo circa hanc definitionem monenda sunt, quae simul vltiorem illustrationem illius exhibere possunt. Posui pro genere in definitione: *complexus determinationum*; ideoque non determinavi vtrum hae determinationes sint mutabiles an fixae, quippe ex hac determinatione species status resultant, definitioni generis non immiscendae. Deinde pro differentia specifica posui: *quae enti actu competere concipiuntur*. Hinc vtrum sint determinationes intrinsecae, an extrinsecae, vtrum reuera actu competant enti, an tantum fingantur illi competere, indeterminatum relinquo; quippe & ex illis determinationibus species status propullulant. Qui norit diuisiones status in essentialem & accidentalem, internum & externum, Doctoribus Juris nat. consuetas, atque, artis definiendi gnarus, perspicit regulam Logicorum, qua definitio non per inferiorum enumerationem confi-

ci debet, nisi penuria terminorum generaliorum obsit, illaque cum praesenti definitione conferre cupit, ex facili, eandem cum ratione sufficiente ita formatam esse, mihi concedet.

Schol. 2. Potest vero status entis duplici modo considerari. Est complexus determinationum, quae enti actu competere concipiuntur: vel igitur considerantur omnes determinationes, quae enti simul actu competere concipiuntur, vel tantum determinationes cuiusdam speciei: si prius posset status entis *ἁπλῶς* sumtus; sin posterius, *μερικῶς* sumtus, vel, si haec non placent, *totalis* et *partialis* dici. Quam diuisionem tam notio nostra, quam vsus loquendi communis admittit. Atque tunc, si ens, cuius statum *ἁπλῶς* sumtum consideramus, sit finitum, tam praedicata mutabilia, quam immutabilia eius huc pertinent. Hoc modo Per - illustr. L. B. de *Wolff.* ontol. lat. §. 705. definit statum per coexistentiam mutabilium cum iisdem fixis, quam definitionem etiam repetiit in *Instit.* iuris nat. et gent. nuperrime editis §. 8.

§. II.

Homo est spiritus cum corpore organico ex tellure con-
nexus. Hinc determinationes eius intrinsecae sunt spiritus, seu anima rationalis, & corpus organicum ex tellure desumtum: extrinsecae pro diuerso termino relationis differunt. Est ergo *status hominis* in genere complexus determinationum quae homini actu competere concipiuntur.

Homo et
status ho-
minum
quid?

Schol. Periculosum atque difficile sane videtur consilium, hominis definitionem formaturi. Constat enim ex Pneumatologia, quam parum fit, quod huc vsque de spiritibus reliquis finitis ex lumine naturae cognoscere nobis est datum. Vt adeo difficile, immo vix, ac ne vix quidem, tot atque tales hominis characteres inueniri queant,

queant, quot qualesque sufficiunt ad hominem ab omnibus reliquis spiritibus distinguendum. At! at! salua res est. Hominem enim esse spiritum eiusque corpus organicum ex tellure esse desumptum certo scimus: vtrum vero praeterea et alii spiritus, corporibus organicis ex tellure desumptis praediti, dentur in tellure, nescimus; vnde constat, nos hunc characterem tam diu pro completo venditare posse, quam diu hypotheses pneumatologicae nondum ad scientificam cognitionem adfurgunt. Atque sic definitionem hominis formavi pro mensura cognitionis, quam huc vsque de homine atque reliquis spiritibus finitis adquisiuimus, quod et in reliquis omnibus scientiis fieri, neminem fugere potest, nisi illarum hospitem. Ceterum non adieci definitioni determinationem, quod homo sit spiritus *fnitus*, propterea quod definitionem abundantem formare non placuit.

§. III.

Spontaneitas quid?

Si ens quoddam agit, aut ex solo principio efficiente intrinseco, sine extrinsecorum principiorum efficientium concursu agit, aut non: si prius *sponste agere* dicitur latiori significato, sine posterius non-*sponste* agit. Atque si *sponste* agit, vel se adhuc ad alias actiones determinare potuit, vel non: si prius *stricte sponste agere* dicitur. Vnde *spontaneitas*, stricte sumpta, est principium entis efficiens intrinsecum, quo ens se sine aliorum principiorum extrinsecorum efficientium concursu ad diuersas actiones determinare potest.

Schol. Vterque huius termini significatus a Philosophis receptus est. *Latiori* significato sumsit illum *Aristoteles* atque sic tam inanimatis rebus, quam animatis spontaneitatem tribuit. Retinuerunt eundem *Leibnitius* in Theodicaea P. III. §. 289. et Per. III. L. B. de *Wolff*. *Psychol. empir.*

empir. §. 933. *Strictiori* significatu acutus *Darier* sumit terminum in Elem. Metaphys. §. 39. *Monadolog.* qui etiam, quo hi significatus distingui possent, in *Instit. Jurisprud. Vniuers.* §. 44. *priori* significatu terminum vertit *die Selbstthätigkeit*, posteriori *die Willkühr*. Interim bene notandae sunt hae acceptiones, ob doctrinam de libertate: *strictior* enim iamiam contingentiam physicam actionum inuoluit, *latior* vero minus. Nos imposterum *strictiorem* retinebimus.

Cor. 1. Hinc actiones *stricte* spontaneae sunt in potestate nostra, h. e. in se possibile nobis est, vt nos tam ad has quam ad alias actiones determinemus.

Cor. 2. Ex iis, quae in potestate nostra sunt, nil agimus, nisi quod nobis bonum, et nil non agimus, nisi quod nobis vt malum repraesentamus (per *Psychol.*). Quum igitur actiones spontaneae sint in potestate nostra (per *Cor. 1.*): consequens est, vt spontaneae agendo nihil agamus, nisi quod nobis tanquam bonum repraesentamus et nihil non agamus, nisi quod nobis malum videtur.

§. IV.

Si igitur *stricte* spontaneae agimus, agimus ex cognitione boni vel mali (§. 3. *Cor. 2.*): haec cognitio vel distincta est, vel non: si prius *spontaneae & intelligentes* agimus, & adest *spontaneitas intellectualis*. *Spontaneitas intellectualis* dicitur *libertas*. Libertas quid?

Schol. Libertatis terminum valde vagum esse, ex *Metaphysicis* notum est. Nos *stricto* significatu terminum sumimus, quo dicitur *libertas a necessitate*, ad differentiam libertatis a subiectione, & libertatis a coactione, de quibus in *Metaphysicis* agitur. Interim consentit definitio nostra cum ea, qua *libertas* dicitur facultas sese praeuia consultatione ad aliquid sponte determinandi, quippe *intelligentia* inuoluit consultationem; nec non cum ea, qua dicitur facultas ex

pluribus possibilibus sponte eligendi, quod placet, quippe intelligentia atque spontaneitas quoque electionem inuoluunt.

Cor. 1. Requisita actionum liberarum igitur sunt spontaneitas, contingencia (§. 3. Schol.) atque intelligentia actuum. Si vero haec essentialia libertatis dicuntur, tunc spontaneitas latiori significato sumi debet, alias iam inuoluit contingentiam (§. cit. Schol.) et vnum essentialia alterum inuolueret.

Cor. 2. Quum vero spontanee agendo nihil agamus, nisi quod nobis bonum, et nihil non-agamus, nisi quod nobis malum videtur (§. 3. Cor. 2.): hinc ex spontaneitate intellectuali nihil agimus, nisi quod nobis distincte vt bonum, et nihil non agimus, nisi quod nobis distincte vt malum repraesentamus.

Cor. 3. Actiones liberae sunt actiones ex spontaneitate intellectuali. Ergo libere agendo nil agimus nisi quod nobis distincte vt bonum et nihil non-agimus, nisi quod nobis distincte vt malum repraesentauimus.

Cor. 4. Quum autem, quatenus nobis aliquid distincte repraesentamus, non erremus (per Log.) Hinc quatenus libere agimus, eatenus non agere possumus, quae nobis mala sunt (per Cor. 3.), multo minus omnis error a libertate oriri potest, vt quidam erronee statuunt.

§. V.

Iam dicta adplicabimus ad statum moralem. Determinationes, quae nobis competunt, vel competunt nobis, quia libere agere possumus, vel non: priores *morales*, posteriores *non-morales* adpellantur s. *physicae*. Complexus determinationum moralium, quae nobis actu competere concipiuntur, *statum moralem* nostrum exhibent, cui *non-moralis*, seu *physicus* opponitur.

Cor.

status moralis & physicus quid?

Cor. 1. *Actiones sunt determinationes actuales intrinsecae a vi propria pendentes: quatenus igitur in illis producendis libere agere possumus, eatenus sunt actiones morales.*

Cor. 2. *E. ad actiones morales non requiritur, ut actu liberae sint, sufficit, si modo libere agere potuissimus (per Cor. 1.)*

Schol. *Notari hoc ultimum meretur ob doctrinam de imputatione morali. Haec actiones morales tantum pro obiecto habet; hinc si actiones morales semper actu liberae esse deberent, non possent moraliter imputari nisi actiones actu liberae. Iam quatenus libere agimus, eatenus non agimus, nisi quae nobis bona sunt (§. 4. Cor. 4.); hinc non nisi bonae actiones imputari possent moraliter, quod falsum.*

§. VI.

Natura entis est vis illius. Vim autem esse essentiam physicam, seu principium determinationum actualium entis, ex Metaphysicis constat. Hinc natura entis est essentia physica eiusdem: vnde etiam natura definiri solet, per vim entis per essentiam illius determinatam. Naturale enti est, quod in natura eiusdem rationem sufficientem habet. Natura hominis igitur est vis hominis, seu essentia eius physica; naturale homini, quod in natura eiusdem rationem sufficientem habet.

Cor. *Potest vis entis duplici modo considerari. Est illa essentia physica: hinc vim entis pensitando vel consideramus solum essentialia physica illius, per quae constituitur, vel etiam determinationes contingentes cum illa connexas: si prius absolute: sin posterius hypothetice considerari dicitur. Vnde natura entis vel absolute, vel hypothetice considerari potest. Est igitur natura hominis vel absoluta vel hypothetica.*

Schol. *Essentiam hominis consistere in anima rationali, corpore organico ex tellure, illorumque nexu, iam satis notum*

notum est. Vnde et natura hominis in eo consistit. Quidquid igitur in anima rationali, corpore organico ex tellure, illorumque nexu rationem sufficientem habet, illud homini naturale est.

§. VII.

Status naturalis, absolutus hypotheticus, hominis.

Status est collectio determinationum, quae enti actu competere concipiuntur (§. 1.). Determinationes autem, quae enti competere concipiuntur sunt vel naturales, vel non (§. 6.): si prius accipimus *statum naturalem entis*; sin posterius, *statum non-naturalem*. Status naturalis vel completitur tantum determinationes naturales absolutas, vel hypotheticas cum illis coniunctas (§. 6. Cor.). Si prius est *status naturalis absolutus*, qui strictè naturalis dicitur: sin posterius *status naturalis hypotheticus*, qui etiam *aduentitius* dicitur. Vnde, quid sit *status naturalis hominis tam absolutus*, quam *hypotheticus*, patet.

Cor. 1. Status naturalis absolutus hominis igitur completitur determinationes homini per naturam absolute spectatam competentes; hypotheticus autem completitur determinationes homini per naturam hypotheticè spectatam competentes.

Cor. 2. Quum igitur natura absolute spectata sit absolute necessaria et immutabilis; hypotheticè spectata contingens et proinde mutabilis (per Metaph.): patet statum hominis naturalem absolutum esse immutabilem, hypotheticum mutabilem.

Cor. 3. Porro quum homines tanquam entia eiusdem speciei eandem habeant naturam absolute spectatam: hypotheticam vero tantum eatenus, quatenus sub iisdem circumstantiis considerantur: hinc omnes homines eodem gaudent statu naturali absoluto; hypothetico vero tantum eatenus,

tenus, quatenus sub iisdem circumstantiis deprehenduntur.

§. VIII.

Status moralis complectitur determinationes morales, quae nobis actu competere concipiuntur (§. 5.). Hae igitur vel naturales sunt, vel non: si prius exhibent *statum moralem naturalem*; sin posterus *statum moralem non-naturalem*. Porro determinationes naturales vel sunt absolutae, vel hypotheticae (§. 6. Cor.): hinc & determinationes morales naturales, vel absolutae vel hypotheticae sunt. Priorum complexus dat *statum moralem naturalem absolutum*; posteriorum *statum moralem naturalem hypotheticum*.

Schol. Lubens breuitati studeo in euolutione harum notionum, quippe iam iam ex compendiis Iurisprudentiae naturalis, rite compositis, illas supponere possunt notatas. Adducere tamen illas debui, quippe quibus sequens tractatio superstructa est. Interim ne quibusdam obscurus euadam, notiones exemplis illustrabo. Ex Metaphysicis constat, intellectum homini per essentiam absolute spectatam competere: ope illius distinctas rerum notiones formare, abstrahere, ideas comparare potest. Hae facultates igitur distinctas notiones formandi, abstrahendi, atque ideas inuicem comparandi, homini per naturam absolute spectatam competunt (§. 6.), adeoque pertinent ad statum hominis naturalem absolutum. Exercitium harum facultatum autem in genere competit homini, quia libere agere potest; vnde illud pertinet ad statum moralem naturalem hominis, et quidem absolutum. Quod autem homo hoc vel illo modo has facultates exerceat, pertinet ad statum moralem naturalem hypotheticum.

§. IX.

Finis status
naturalis
absoluti
hominum.

Finis status naturalis absoluti hominum est optima manifestatio gloriae DEI, et felicitas hominum per hanc obtinenda: Finis ex quo DEVS optimum hunc mundum produxit, est manifestatio optima gloriae ipsius, per spiritum potissimum obtinenda, atque felicitas spirituum cum illa indiuiso nexu coniuncta (per princip. Theol. nat.). Hinc quum homines quique spiritus sint (§. 2.), etiam finis, ex quo DEVS illos produxit, est, quo gloria ipsius et per hos optime manifestetur, huiusque felicitatem suam nanciscantur. Iam vero essentiae et naturae entium huius mundi sunt media, quibus summum Numen finem suum obtinere cupit (per Theol. nat. conf. Per-III. L. B. de Wolff Metaphys. germ. §. 1032.); hinc et hominum essentia atque natura sunt media, quibus, vt gloria DEI optime manifestetur, hominumque felicitas obtineatur, summum cupit Numen. Status naturalis absolutus hominum autem consistit ex determinationibus homini per naturam absolute spectatam competentibus (§. 7.). Manifestum ergo est, finem status naturalis absoluti hominum esse optimam gloriae DEI manifestationem, atque felicitatem hominum per hanc obtinendam, q. c. d.

- Cor. 1. Status moralis naturalis absolutus est etiam status naturalis absolutus (§. 8.) E. et finis status moralis naturalis absoluti hominum est optima gloriae DEI manifestatio, atque felicitas hominum per illam obtinenda.*
- Cor. 2. Si igitur homines fini status naturalis absoluti conuenienter agunt, certo gloriam DEI manifestant, atque felices euadunt.*
- Cor. 3. Porro constat, quidquid homines suscipiunt ad gloriam DEI manifestandam, atque propriam felicitatem adquirendam, consentire cum statu naturali atque morali absoluto hominum. Dissentit autem a statu naturali absoluto*

soluto eiusque fine, per quod gloriam DEI non manifestant, atque in perniciem suam prolabuntur.

Schol. Propositio haec, in §o demonstrata, maximi momenti est, quippe foecundum exhibet principium, ex quo conditionem actionum atque statuum hypotheticorum hominum diiudicare nobis datur, ceu ex sequentibus ulterius patebit. Interim potuisset etiam ex lege primaria Iuris naturae deduci.

§. X.

Status naturalis hypotheticus hominum complectitur determinaciones, quae homini per naturam hypotheticam spectatam competere concipiuntur (§. 7.). Hae determinaciones naturales hypotheticae autem vel consentiunt cum statu naturali absoluto, vel non: si prius etiam status ipse naturalis hypotheticus consentit cum statu naturali absoluto; si posterius dissentit ab eodem: priorem *statum hypotheticum perfectum*, seu *integritatis*; alterum *statum hypotheticum imperfectum*, seu *corruptum* simpliciter vocabimus.

Status integritatis et corruptus quid?

Schol. Incidimus hic in palmarias divisiones status naturalis hominis, ad quas explicandas antecedentia evolui, et quibus sequens tractatio innititur tota. Vnde eo maiorem hic curam adhibendam habemus, quo minus DD. Iuris nat. illas divisiones attendunt. Qua quidem ex causa tam circa nomina, quam circa ipsas notiones quaedam monebo. Nomina quod adinet, illa regulis logicis conuenienter ita formavi. Enim vero quum consensus perfectionem, dissensus imperfectionem exhibeat; hinc etiam consensus status naturalis hypothetici cum statu naturali absoluto perfectionem, dissensus illorum imperfectionem exhibere debet. Vnde rei conuenienter prior status vocatur status hypotheticus perfectus, alter status hypotheticus imperfectus.

fectus. Atque quum status perfectus, quem definiui fit idem ille felix status, qui primis parentibus nostris teste S. S. in Paradiso saltim ad tempus competiit; imperfectus autem ille infelix status, in quo post lapsum deprehendimur, vti infra demonstrabimus; patet etiam priorem vsui loquendi conuenienter vocari posse statum integritatis, alterum statum corruptum; ideo his terminis imposterum vtetur. Quod autem ipsas notiones adinet, easdem per arbitrariam determinationem formauimus; vnde realitas illarum secundum regulas logicas erit ostendenda, quod statim fiet. Equidem et antecedentes notiones eadem via formauimus; interim quia iamiam cognitae atque receptae sunt hae diuisiones, vt harum realitatem monstrem, non habui opus.

§. XI.

realitas definitionum monstratur.

Datur status integritatis & corruptus hominum: Nam status naturalis absolutus complectitur tantum eas determinationes, quae homini per naturam absolute spectatam competere concipiuntur, (§. 7.); adeoque non nisi essentialia & ea, quae per haec essentialia sola determinantur, attributa puta. Hypotheticus autem status complectitur determinationes, quae homini per naturam hypotheticè spectatam competunt (§. cit.); adeoque mutabiles (§. cit. Cor. 2), quae non per solam essentiam hominis determinantur, sed simul a circumstantiis agentis dependent (per Metaph.). Fieri ergo potest, vt quaedam ex illis mutabilibus determinationibus consentiant, cum natura absolute spectata aliae dissentiant ab eadem: consequenter etiam possibile est, vt status hypotheticas naturalis hominis consentiat cum eiusdem statu naturali absoluto, vel dissentiat (§. 6. & 7). Quum igitur ex priore status integritatis, ex posteriore status corruptus

ptus veniat (§. 10.); manifestum est, possibilem esse, seu, quod idem est, dari statum integritatis atque corruptum hominum q. e. d.

Schol. 1. Quum S. S. de actualitate vtriusque status testetur, de possibilitate eorum abundenos conuincit.

Schol. 2. Notandum est, aliud esse: *status corruptus dissentit a statu absoluto*, et aliud: *status corruptus contradicit absoluto*. Posterius impossibile est, quippe tunc status corruptus cum absoluto simul actu stare non posset: prius autem possibile est. Nimirum *dissentium status*, si non per rationem communem determinantur: *contradiciunt* sibi, si ex oppositis rationibus determinantur; atque tunc numquam simul stare possunt (per princ. Contrad.) Dissentire autem possunt, si ex rationibus diuersis quidem, sed disparatis determinantur, atque sic adhuc simul stare possunt. Hoc, si ii considerassent, qui dissentium per coniunctionem plurium ex oppositis fundamentis explicandam definiunt, fortassis generaliore formassent definitionem, reique magis conuenientem.

§. XII.

Status naturalis absolutus non potest diuidi in perfectum et imperfectum. Status naturalis absolutus complectitur eas determinationes tantum, quae homini per naturam absolute spectatam competere concipiuntur (§. 7.); adeoque essentialia et attributa tantum. Iam haec per solam notionem hominis determinantur (per deff.): ergo varia status naturalis absoluti hominis ex communi fundamento determinantur omnia; consequenter consentire debent (§. 11. Schol. 2.). Quam ob rem, quum consensus det perfectionem, status naturalis absolutus semper perfectus esse debet. Ergo status naturalis absolutus non potest diuidi in perfectum et imperfectum. q. e. d.

Non pertinent ad statum naturalem absolutum.

C

Cor.

Cor. Patet exinde ratio cur hanc diuisionem tantum ex statu hypothetico hominis euoluerim (§. 10.).

Schol. Eadem propositio poterat etiam ex fine status naturalis absoluti demonstrari. vid. §. 9.

§. XIII.

Status integritatis et corruptus hominum sunt continentes: etenim pertinent ad statum hypotheticum tantum (§. 12. Cor.). Iam hypotheticus status est mutabilis et contingens (§. 7. Cor. 2.). E. et status integritatis et corruptus hominum sunt contingentes. q. e. d.

§. XIV.

Status primaeus hominum est status integritatis.

Status primaeus, quocum DEVS hominem creauit, erat status hypotheticus, et quidem integritatis. Homo, quum sit spiritus finitus (§. 2.), est etiam ens finitum: ergo nondum per essentiam suam omnimode determinatum, seu nondum est indiuiduum per essentiam suam (per Ontol.): consequenter praeter essentiam et attributa, quae in essentia sola fundantur, adhuc aliae determinationes mutabiles ad eius indiuiduationem requiruntur. Cum autem ad existentiam hominis eius indiuiduatio requiratur (per Ontol.): hinc ad existentiam hominis praeter essentiam et attributa eius adhuc determinationes mutabiles requiruntur. Iam complexus harum determinationum mutabilium dat statum hypotheticum; immutabilium autem absolutum (§. 7. Cor. 2.), hinc praeter statum absolutum adhuc status hypotheticus ad existentiam hominis requiritur: consequenter cum per creationem homo ad existentiam deducatur (per def. creat); etiam DEVS hominem creauit cum statu quodam hypothetico cum absoluto coniuncto. q. e. p.

Jam

Jam status hypotheticus hominis vel est integritatis vel corruptus (§. 10.): hinc DEVS hominem creando vel cum statu integritatis vel cum statu corrupto producere debuit. DEVS autem, nullius mali auctor, (per Theol. nat.) nec poterit esse auctor status corrupti hominum: ergo hominem cum statu integritatis creare debuit (per oppos.) q. e. a.

Cor. 1. Si igitur homines ex statu illo integritatis in corruptum transferunt, illud non DEO, sed hominibus tribuendum.

Cor. 2. Quum autem, quod substantiae praeter existentiam suam adhuc contingenter competit, ob actiones illi competat (per Ontol.); hinc patet, homines tantum ob actiones suas ex statu integritatis in statum corruptum transire posse.

Schol. Nemo non videt, me hic ad lapsum protoplastorum respicere. *Lapsus* enim est talis actio, qua homines ex statu integritatis se in statum corruptum ponunt. Hinc homines ex statu integritatis in corruptum tantum ob lapsum poni possunt, et positi sunt.

§. XV.

Cognitio perfectionis dat *adpetitum* seu *inclinationem*: Felicitas et cognitio autem perfectionis ad nos relatae dat *voluptatem*. beatitudo. Status verae voluptatis *felicitas* est, quae ergo oritur ex cognitione perfectionum ad nos relatarum, seu, quod idem est, ex cognitione possessionis veri boni. Atque tunc quidem vel simul cognoscimus non impeditum progressum ad maiores perfectiones, nobis competere, vel non: si prius *beati* sumus, et competit nobis *beatitudo*, quae igitur tam non impeditum progressum ad maiores perfectiones, quam cognitionem illius inuoluit.

Schol. Ex opposito facile cognoscitur, quid sit *auerfatio*, *tædium*, *infelicitas*, *dammatio*; vnde noua euolutione harum notionum non est opus.

§. XVI.

Felicitas
hominum
in statu in-
tegritatis:
& beatitu-
do.

In statu integritatis homines sunt felices, & si in eodem perseverant, redduntur beati: status integritatis consentit cum statu naturali absoluto hominum (§. 10.): ergo ita debet esse comparatus, vt in eodem finis status naturalis absoluti obtineri possit, & actu obtineatur. Iam finis status naturalis absoluti est optima manifestatio gloriæ DEI, et felicitas hominum per illam obtinenda (§. 9.). E. in statu integritatis homines sunt felices. q. e. p.

Ponas autem homines in statu integritatis perseverare, tunc etiam status hypothetici subsequentes consentiunt cum antecedente statu integritatis: consequenter homines non solum manent felices (per membr. i.), sed etiam non-impeditum ad maiores perfectiones faciunt progressum: ergo redduntur beati. q. e. a.

§. XVII.

In statu corrupto homines sunt infelices, & si in eodem perseverant, damnantur. Haec propositio ex oppositione manifesta est (vide *Schol.* ad §. 15.). Vnde noua demonstratione non habet opus.

Schol. Haec sunt, quae de diuerso hominum statu morali naturali, praepremis perfecto seu integritatis et corrupto heic euoluere volui, tanquam principia subsequentis tractationis. Sed quorsum haec disputavi? nonne per ambages scopum propositum consequi studeo? Multi fortassis ita iudicabunt. Sed hi erunt fere, qui regularum logicarum praepremis methodi synthetico-mathematicae exper-

expertes, nihil rectum iudicant, nisi quod ipsorum methodo tumultuaria conuenit. Horum autem iudicia non metuo. Quamuis enim DD. Jurisprud. nat. status integritatis atque corrupti considerationem prorsus negligere soleant, tamen sequens tractatio, qua conditionem obligationum, legum, atque iurium naturalium in his statibus ostensurus, atque exinde originem iuris perfecti et imperfecti feliciori forsitan via, atque huc vsque factum est, deducturus sum, satis aperte docebit, me non per ambages scopum propositum esse consequutum. Hinc ulterius pedem moueo, atque conditionem obligationis moralis atque legum naturalium in statu integritatis et corrupto hominum explicare adlaborabo.

CAPUT II.

De obligatione atque lege naturali ad statum integritatis & corruptum hominum relatis.

§. XVIII.

Terminum *obligationis* vagum esse ex Iurisprudencia U. niuersali abunde constat, nec fugere potest quempiam huius scientiae gnarum, quas difficultates ambiguitas illius pepererit. Nos, has difficultates euitaturi, primum generalissimam notionem suppeditabimus, specialiores deinde regulis methodi conuenienter ex illa deducturi, donec ad illam deueniamus, quam nostram faciemus. Latissime scilicet ad aliquid *obligari esse* dicimur, quatenus necessitatem idem agendi percipimus; et *obligatio* est necessitas agendi. Haec autem necessitas agendi vel consideratur respectu agentis, vel respectu principii necessitantis: si prius dicitur *obligatio passiva*, si posterius *obligatio actiua* vocatur. *Obligatio passiva* etiam simpliciter *obligatio* dicitur.

Obligatio actiua et passiva quid?

Schol. Diuisio obligationis in actiuam et passiuam non est diuisio logica striete dicta, sed tantum diuisio respectus: vnde vna eademque obligatio pro diuerso respectu actiua et passiuua est, prouti nimirum vel ad subiectum agens, vel ad principium necessitans respicimus.

§. XIX.

Obligatio
affirmatiua
& negatiua.

Obligatio est necessitas agendi (§. 18.). Ergo differt 1) prouti necessitas actionum 2) prouti actiones ipsae differunt. Quod actiones adinet, illae sunt vel *commissiuae* seu *positiuae*, quae actu producuntur, vel *omissiuae*, seu *priuariuae*, quae opposita ratione se habent: priorum obligatio *affirmatiua*, posteriorum *negatiua* dicitur.

§. XX.

Necessitas
absoluta &
hypothetica.

Si vero obligationem ratione necessitatis diuidere cupimus, primo species necessitatis euoluere debemus. Pertinet quidem haec tractatio proprie ad *Metaphysicam*, vbi huius doctrinae sedes est. Interim quia nobis potissimum cum necessitate hypothetica res erit, cuius species autem nondum sufficienter euolutas inuenimus; hinc easdem hic, breuissimis tamen, euoluere nos oportet. De quo oppositum praedicari non potest, seu cuius contradictorie oppositum est impossibile, illud in genere dicitur *necessarium*, *certum*, *determinatum*, cui *contingens*, *incertum*, *indeterminatum* opponitur; hinc *necessitas* est adfectio vi cuius oppositum de aliquo praedicari nequit; cuius oppositum est *contingentia*. Oppositum autem de aliquo vel ob definitionem entis, vel ob alias rationes praedicari nequit: si prius vocatur *necessitas absoluta* seu striete dicta: si posterius, *necessitas hypothetica*, quae etiam in oppositione ad absolutam saepe *contingentia* dici solet.

Schol.

Schol. Has diuisiones necessitatis, vt pote iam iam notas, vltius explicare nolo. Vide interim sis *Bisfingeri* Dilucidat. Sect. I. Cap. II.

§. XXI.

Necessitas, quam obligatio ponit, est tantum necessitas hypothetica: etenim obligatio ponit necessitatem agendi (§. 18.). Adplicatur ad obligationem. Actiones autem enti non ob solam definitionem, sed et ob certas circumstantias competere ex Metaphysicis patet. Etenim necessitas agendi est necessitas, quae non ob definitionem solam ponitur; consequenter non absoluta, sed hypothetica (§. 20.). Ergo et necessitas, quam obligatio ponit, est tantum necessitas hypothetica. q. e. d.

Schol. Si igitur ex necessitatis conceptu species obligationis euoluere volumus, necessitatis hypotheticae species primum considerare debemus.

§. XXII.

Necessitas hypothetica non per solam definitionem, sed Necessitas et ob alias rationes ponitur (§. 20.). tis hypo- Rationes hae sunt vel theticae intrinsecae vel extrinsecae: si prius est *necessitas interna*: species. *sin* posterius, *externa*. Vtroque casu vel sunt ex spontaneitate defumtae, vel non: si prius; est *necessitas moralis in genere*; *sin* posterius *necessitas physica*. *Necessitas moralis igitur ponitur per cognitionem boni et mali* (§. 3. Cor. 2.) Haec cognitio vel distincta est, vel non: si prius est *necessitas moralis striete sumta*; posteriozem *necessitatem sensualem* doctrinae gratia vocabimus.

Cor. 1. Hinc tam necessitas physica, quam moralis potest esse interna et externa.

2. *Moralis*, quia per cognitionem boni et mali ponitur, cum adpetitu vel auerfatione coniuncta est (§. 15.).

Cor.

Cor. 3. *Moralis in specie*, quia per distinctam cognitionem boni vel mali ponitur, ponitur per motiva cum actionibus connexa (per def. motiuor.) 2) quia rationes illius ex spontaneitate intellectuali defumuntur, supponit libertatem (§. 4.) 3) atque ideo tantum ad actiones morales se extendit (§. 5. Cor. 1.), unde etiam stricte moralis dicitur.

4. *Sensualis* nititur quidem cognitione boni et mali, sed non distincta, adeoque confusa seu sensitiva cognitione ut plurimum, unde et sensualem dixi necessitatem. Interim cognitio obscura hic non excluditur, quippe stimuli naturales, huic innixi, etiam ad hanc necessitatem aliquid conferunt.

Schol. Breuissimis hic tantum eas propositiones ex notionibus deduxi quibus ad obligationem explicandam opus habeo. Interim maximi momenti sunt haec principia. Qui illa cum principiis psychologicis conferre cupit, plures adhuc inferre poterit conclusiones facillimo negotio, atque tunc iudicare poterit quam foecundae sint adductae notionēs.

§. XXIII.

Species obligationis exinde deducuntur.

Iam dicta applicabimus iterum, ut ad speciales notiones de obligatione veniamus. Obligatio est necessitas agentis (§. 18.), & quidem hypothetica (§. 21.). E. differre debet, Prouti necessitas hypothetica differt, Haec autem est vel interna vel externa (§. 22.). Si prius oritur *obligatio interna*: sin posterius, *obligatio externa*. Vtroque casu necessitas vel erat moralis vel physica (§. cit.): prior dat *obligationem moralem in genere*, posterior *obligationem physicam*. Moralisenecessitas vel erat stricte moralis, vel sensualis (§. cit.). Ex priore etiam *obligatio stricte moralis*, ex posteriore *obligatio sensualis* seu animalis oritur. Obligatio moralis stricte sumpta κατ' ἐξοχήν dicitur obligatio.

Schol.

Schol. Perspicuitatis gratia notiones exemplis illustrabo. Ita homo sanus interne obligatur, ut esuriant, si per biduum ieiunavit, quia his sub conditionibus ex necessitate interna esurit: externe vero quis obligatur, ut dolorem sentiat, si ab alio vehementer percutitur, quia dolor eiusque sensatio his sub circumstantiis ex necessitate externa venit. Atque quoniam in utroque casu necessitas non ex spontaneitate venit, physica est; et utraque obligatio est physica. (§. 22.) Moraliter quis obligatur ut suum cuique tribuat, quia ut hoc faciat tanquam bonum sibi repraesentare debet, atque posita hac cognitione boni, ex necessitate morali suum cuique tribuit. Si ipse hanc cognitionem boni acquirit, moraliter interne obligatur; si vero haec cognitio ab alio ipsi excitatur, tunc externe moraliter obligatur. Iam haec cognitio boni potest distincta esse, et tunc stricte moraliter obligatur: potest vero etiam esse confusa atque tunc adest obligatio sensitiva, seu animalis, quia tunc homo eodem modo obligatur moraliter, ac animalia obligantur.

Cor. Quid quid igitur valet de necessitate hypothetica eiusque speciebus, illud etiam valere debet de obligatione eiusque speciebus.

§. XXIV.

Quidquid valet de necessitate hypothetica, eiusque speciebus, illud etiam de obligatione eiusque speciebus valet (§. 23. Cor.). Hinc sequentia patent *confectaria*.

Confectaria ex notionibus de obligatione deducuntur.

- 1) Obligatio physica et moralis potest esse externa et interna (§. 22. Cor. 1.)
- 2) Obligatio moralis in genere sumta 1) requirit actiones stricte spontaneas atque hinc ad actiones physice necessarias moraliter obligari non possumus (confer. §. 3. Schol.) 2) cognitionem boni et mali (§. 22. Cor. 2.) 3) cum appetitu vel auerfatione coniuncta est (§. cit.), atque hinc nemo

D

nemo moraliter potest obligari nisi qui cognitionis boni et mali capax est.

3) *Obligatio moralis stricte sumta* requirit 1) ea, quae obligatio moralis in genere sumta requirit. 2) Praeterea cognitionem distinctam boni et mali, atque hinc ponitur per motiua cum actionibus connexa, 3) supponit libertatem, vnde spiritibus tantum competere potest. 4) Ad actiones morales tantum se extendit. Vnde et ex flatu hominis morali concipienda est. Patent haec ex (§.22. Cor. 3.)

4) *Obligatio animalis* 1) ea requirit, quae obligatio moralis in genere sumta requirit (n. 1.), 2) quia autem cognitione confusa boni et mali nititur (per §.22. Cor. 4.); hinc per cognitionem sensitivam atque affectus hoc modo obligari possunt. 3) Nobis cum animalibus communis est (per num. praec.), vnde etiam *animalis* dicitur.

5) *Obligatio physica* interna requirit actiones interne physice necessarias, quorsum mechanismus pertinet; externa requirit actiones physice externe necessarias; non autem se extendit ad actiones morales, qua tales (§.22.).

Schol. Sic accepimus propositiones determinatas de obligatione, atque ambiguitas termini sublata est. De obligatione morali stricte dicta, quae *κατ' ἐξοχήν* obligatio dicitur (§.23.), imposterum agemus.

§. XXV.

Obligatio
naturalis et
positiua.

Obligatio moralis ponitur per motiua cum actionibus moralibus connexa (§.24. n. 3.). Haec motiua autem vel ex natura actionis atque agentis desumuntur, vel ex voluntate cuiusdam: si prius est *obligatio moralis naturalis*; sin posterius, *obligatio moralis positiua*.

Cor.

Cor. 1. Motiuum est cognitio distincta bonitatis vel prauitatis, quam de actione acquirere possumus. Hinc si motiuum ex natura actionis atque agentis desumitur, nititur bonitate vel prauitate actionis quae ipsi ob naturam suam et agentis tribuenda. Si autem ex voluntate cuiusdam desumitur, tunc nititur bonitate vel prauitate quae actioni per voluntatem illius tribuitur, a quo motiua dependent.

Cor. 2. Quum igitur in obligatione naturali motiua ex natura actionis et agentis; in positiua autem ex voluntate cuiusdam desumantur. Hinc *per naturam moraliter obligamur, per bonitatem vel prauitatem, quam ex natura actionis ad nostram relata distincte cognoscere possumus: positiue autem obligamur per bonitatem vel prauitatem actionis ex voluntate obligantis concipiendam* (per Cor. 1.).

Cor. 3. Porro quia obligatio moralis ex statu hominis morali concipienda est (§. 24. n. 3.): hinc obligatio moralis naturalis ex statu hominis morali naturali concipi debet.

§. XXVI.

Obligatio naturalis ex statu morali naturali concipi debet (§. 25. Cor. 3.): hic autem est vel absolutus, vel hypotheticus (§. 8.). E. et obligatio naturalis vel ex statu morali naturali absoluto, vel hypothetico concipi debet: prior dicitur *obligatio naturalis absoluta, seu connata; posterior obligatio naturalis hypothetica, seu adquisita.*

Cor. 1. Quia igitur homines omnes eodem gaudent statu naturali absoluto (§. 7. Cor. 3.): hinc etiam eandem habent obligationem naturalem absolutam, et est obligatio universalis, quae omnes homines stringit.

Cor. 2. Porro status naturalis absolutus est immutabilis (§. 7. Cor. 2.): hinc et obligatio naturalis absoluta immutabilis est, nec proinde vmquam ab illa liberari possumus.

Cor. 3. Obligatio naturalis hypothetica tantum durante statu hypothetico durat: quia autem hic in se mutabilis est. (§. 7. Cor.

Cor. 2.); hinc et obligatio naturalis hypothetica in se mutabilis est. Nimirum mutato statu hypothetico mutatur, et cessat, cessante statu hypothetico.

Cor. 4. Quum autem obligatio moralis pro diuersitate statuum moralium differat (§. 25. Cor. 3.): status hominum hypotheticus autem vel integritatis vel corruptus sit (§. 10.): hinc et obligatio naturalis in statu integritatis ab ea differre debet, quae hominibus in statu corrupto competit.

Schol. Ex iis, quae in Corr. deduximus diiudicari potest controuersia, *utrum et in quantum ab obligatione naturali liberari possimus?* Scil. ab obligatione naturali absoluta numquam liberari possumus (per Cor. 2.); ab hypothetica autem cessante statu hypothetico liberamur (per Cor. 3.). Quia autem durante statu hypothetico etiam obligatio naturalis hypothetica durat: hinc in genere statuunt Doctores, nos ab obligatione naturali non posse liberari.

§. XXVII.

Lex naturalis & posititia, quid?

Regula est iudicium, iuxta quod varia determinantur. Regula actionum est iudicium, iuxta quod actiones determinantur; et haec generalissimo significato *lex* dicitur. Pro diuersitate actionum igitur *lex* diuersa esse debet. Haec autem vel sunt actiones spontaneae vel non: si prius est *lex strictiori significato*. Actiones spontaneae autem vel sunt morales, vel non: si prius; accipimus regulam actionum moralium; et haec vocatur *lex moralis* seu *lex strictissime sumta*. Iam actiones morales determinantur per obligationem moralem (§. 24. n. 3.). Hinc *lex moralis est regula, cui actiones attemperare quis moraliter obligatur*. Obligatio moralis autem est vel naturalis vel posititia (§. 25.): si prius exhibet *legem naturalem*: si posterius, *positiuam*. Naturalis *lex* vel inuoluit obligationem naturalem absolutam, vel hypotheticam: si prius est *lex*

lex naturalis absoluta; sin posteriorius, lex naturalis hypothetica.

Cor. 1. Lex moralis igitur pro obiecto habet actiones morales: hinc actiones physicae legi morali haud subsunt.

Cor. 2. Lex naturalis est moralis. E. quoque tantum ad actiones morales se extendit (per Cor. 1.); et est regula secundum quam actiones nostras per naturam obligamur dirigere.

Cor. 3. Lex positiva est regula, secundum quam actiones nostras morales dirigere obligamur per voluntatem cuiusdam (§. 25.).

Cor. 4. Ad quod per naturam obligamur, ad idem tendit lex naturalis. Iam per naturam obligamur, vt bona faciamus et mala omittamus (§. 25. Cor. 2.). Ergo et lex naturalis eo tendit, vt bona faciamus, et mala omittamus.

Cor. 5. Porro quum obligatio moralis ex statu hominis moralis concipienda sit (§. 24. n. 3.); hinc et lex naturalis concipienda est ex statu morali hominis.

§. XXVIII.

Leges naturales se extendunt tantum ad actiones, quae sunt in potestate nostra: etenim leges naturales se extendunt tantum ad actiones morales (§. 27. Cor. 1.). Iam actiones morales ea ratione dicuntur, quatenus in illis producendis libere agere possumus (§. 5. Cor. 1.), consequenter sunt actiones spontaneae (§. 4.). Quam ob rem, cum actiones spontaneae sint in potestate nostra (§. 3. Cor. 1.), consequens est, vt leges naturales se tantum ad actiones extendant, quae sunt in potestate nostra, q. e. d.

Obiectum
legum na-
turalium.

Schol. Fieri quidem potest, vt, quod antecedenter et in se in potestate nostra erat, consequenter non amplius sit in potestate nostra, ob actiones, quas suscepimus. Sed tunc nobis tribuendum, quod eius modi actiones susceperimus.

§. XXIX.

Obedien-
tia & vio-
latio le-
gum.

§. XXIX.
Actiones nostrae vel ad legem quandam referri possunt, vel non: si hoc dicuntur *permissae*: sin illud, vel ita comparatae sunt, vt cum lege consentiant, vel non: si prius sunt *legi conuenientes*, sin posterius, *actiones legi repugnantes*. Ex priori concipitur habitus actiones suas legibus conuenienter producendi, quae est *Obedientia legis*, ex posteriori *Violatio legis* seu *transgressio*.

Leges natu-
rales a
nobis ob-
seruari
possunt in
se.

§. XXX.
In se possibile est, vt legibus naturalibus obseruandis omnibus obedientiam praestemus. Leges naturales enim se extendunt tantum ad actiones, quae sunt in potestate nostra (§. 28.), adeoque ad actiones quas legibus conuenienter dirigere possumus (§. 3. Cor. 1). Iam habitus actiones legibus conuenienter producendi est obedientia legis (§. 29.). Ergo in se possibile est, vt legibus naturalibus omnibus obedientiam praestemus q. e. d.

Schol. Dices forsan, hanc propositionem repugnare adfertis eorum DD. qui collisionem legum naturalium statuunt. Sed notes ob id sequentia, quae dubium hoc resoluent.

Collisio le-
gum natu-
ralium, &
rationes e-
ius genera-
tim indi-
cantur.

§. XXXI.
Si pluribus legibus simul satisfaciendum est, tunc vel omnibus obedientiam praestare possumus in casu dato, vel non: vltimo casu *leges dicuntur collidi*. Vnde *collisio legum* esset adfectio, vi cuius iis legibus, quibus simul satisfaciendum, obedientiam praestare non possumus. *Collisio legum naturalium* ergo esset adfectio, vi cuius iis legibus naturalibus, quibus simul satisfaciendum, obedientiam praestare non possumus. Si autem legibus quibus simul satisfaciendum, obedientiam omnibus praestare non possumus; ratio adesse debe-

ret (per princ. rat. suff.). Haec vel in legibus ipsis esset, vel non: si posterius, tunc vel in illis esse deberet, quibus latae sunt vel non: posterius absurdum est, quippe sic nulla adesset ratio collisionis. Ergo ad prius recurrendum: nimirum ratio collisionis tunc in iis esse deberet, quibus latae sunt; scilicet in defectu virium. Hic autem duplex casus iterum cogitari potest. Vel enim obedientia illis omnibus praestari non posset, quia in se ii non haberent vim sufficientem ad obedientiam praestandam, quibus latae sunt, vel ob impedimenta vi in se sufficienti posita. Singula membra videbimus.

§. XXXII.

Non datur collisio legum naturalium talis, cuius ratio esset in ipsis legibus naturalibus. Enim vero si leges naturales collidere ponas, impossibile esse debet, ut iis omnibus simul obedientia praestetur ab iis, quibus latae sunt (§. 31.). Iam si ponas rationem collisionis in ipsis legibus esse positam, tunc ob conditionem ipsarum legum impossibile esset, ut omnibus obedientia praestaretur, adeoque sibi contradicere deberent. Atqui omnes leges naturales continent, ut bona faciamus et mala omittamus (§. 27. Cor. 4.); hinc sibi contradicere non possunt (per def. contrad.): consequenter non datur collisio legum naturalium talis, cuius ratio esset in ipsis legibus naturalibus q. e. d.

Quo respectu leges naturales non collidere possunt.

Schol. De legibus positivis aliud dicendum. Fieri potest, ut legislator, legum antecedentium immemor, novas condatur, quae prioribus contradicunt; adeoque in legibus positivis cogitari potest collisio talis, cuius ratio est in ipsis legibus. Exempla si cupis, vide L. 41. ff. de pign. act. & L. 22. ff. de pign. & hypothec.

§. XXXIII.

XXXIII.

Continua-
tio.

Leges naturales nec ob eam rationem possunt collidere, quia in se vires sufficientes nobis deficerent, ad obedientiam illis praestandam: Enim vero leges naturales se tantum extendunt ad actiones quae sunt in potestate nostra (§. 28.); vnde in se possibile erat, vt omnibus legibus naturalibus obseruandis obedientiam praestaremus (§. 30.). Si vero vires sufficientes ad obedientiam illis praestandam nobis in se deficerent, non esset in se possibile, vt omnibus obedientiam praestaremus. Hinc leges naturales nec ob eam rationem possunt collidere, quia in se vires sufficientes nobis deficerent, ad obedientiam illis praestandam q. e. d.

Schol. De legibus positivis iterum aliud dicendum. Fieri enim potest, vt legislator a subditis poscat, quae praestare in se non possunt, ob rationes non quidem laudabiles; adeoque collisio talis, quam §o supposuimus, locum inuenire potest in legibus positivis.

§. XXXIV.

Quo respectu collidentur possunt.

Leges naturales, si collidunt, tantum eam ob rationem collidere possunt, quia viribus nostris, in se ad obedientiam illis praestandum sufficientibus impedimenta posita sunt. Etenim ratio collisionis non esse potest in ipsis legibus naturalibus (§. 32.), nec in eo, ac si per se nobis vires sufficientes ad obedientiam illis praestandam deficerent (§. 33.). Ergo si leges naturales collidunt, tantum eam ob rationem collidere possunt, quia viribus nostris in se sufficientibus impedimenta posita sunt (§. 31.) q. e. d.

Schol. Non dicam de consensu DD. in doctrina de collisione legum naturalium. Qui ad propositiones adductas atque demonstrationem earundem attendit, is non solum

solum conuincetur, de veritate illarum, sed etiam perspiciet, nos ita propositiones magis determinatas formasse ac quidem communiter in hac doctrina a DD. fieri solent. Posset iam ex dictis facile atque feliciori forsitan successu doctrina de exceptione ob collisionem legum instituenda explicari; sed scopus propositus hoc non permittit. Interim hic hypothetice adhuc loquutus sum; atque proinde non dum determino, vtrum actu eiusmodi collisio legum naturalium inueniatur, nec ne? Ex sequentibus autem, vbi haec theoremata ad statum integritatis et corruptum applicabimus, patebit, quod, et in quonam statu eiusmodi collisio legum naturalium actu inueniatur.

§. XXXV.

Obedientia legibus naturalibus omnibus praestita reddit nos felices violatio illarum vero infelices. Enim vero si legibus naturalibus obedientiam praestamus, actiones nostras illis conuenienter producimus (§. 29.), adeoque ea agimus, quae nobis bona, eaque omittimus, quae nobis mala sunt (§. 27. Cor. 4.); consequenter possessionem veri boni adquirimus. Quam ob rem cum ex cognitione possessionis veri boni felicitas oriatur (§. 15.), sequitur, vt obedientia legibus naturalibus praestita nos reddat felices q. e. p.

Si autem leges naturales violamus, ea agimus, quae legibus naturalibus repugnant (§. 29.): consequenter committimus, quae nobis mala sunt, et omittimus, quae nobis bona sunt (§. 27. Cor. 4.); atque proinde possessionem veri mali nobis contrahimus. Atqui ex cognitione possessionis veri mali oritur infelicitas (§. 15.). Ergo violatio legum naturalium nos reddit infelices q. e. a.

Cor. 1. Si igitur continuo legibus naturalibus obedientiam praestare possemus, tunc non impeditum progressum ad

E

maio-

maiores perfectiones faceremus, adeoque beati foremus (§. 15.).

Cor. 2. Ex opposito constat, nos ob continuatam violationem legum naturalium damnari (cf. Schol. ad §. 15.).

Schol. Obiicit forsan: si ob obedientiam legibus naturalibus omnibus praestitam felices fieri possemus, atque beati, tunc etiam naturali modo felicitatem atque beatitudinem nancisci possemus, quod tamen S. S. repugnat, quae nos edocet, ex gratia DEI nos demum euadere posse felices. Sed concedo antecedens, nego autem consequentiam, quod tunc dicta S. S. repugnent. Verum quidem est, quod, quia in se possibile est, ut legibus naturalibus omnibus obedientiam praestemus, etiam in se possibile sit, ut naturaliter felicitatem atque beatitudinem nanciscamur: est quoniam in eo statu, quo iam degimus, leges naturales omnes obseruare non possumus, uti mox videbimus; hinc etiam in praesenti statu fieri non potest, ut naturaliter felices atque beati reddamur, sed statim adparebit, nobis iam gratiam necessariam esse ad felicitatem atque beatitudinem acquirendam. Id circo, cum S. S. de praesenti statu loquatur, quae adstruimus illi minime refragantur.

§. XXXVI.

Homines
in statu in-
tegritatis
1) obser-
uant leges
naturales.

In statu integritatis homines actu omnes leges naturales obseruandas obseruant. In statu integritatis homines sunt felices, & si in eodem perseuerant, redduntur beati (§. 16.). E. in statu integritatis homines adquirent possessionem verorum bonorum (§. 15.), consequenter ea agunt, quae ipsis bona, eaque omittunt, quae ipsis mala sunt. Quam ob rem, quum leges naturales idem praecipiant omnes (§. 27. Cor. 4.) consequens est, ut homines in statu integritatis actu leges naturales obseruandas omnes obseruent. q. e. d.

§. XXXVII.

§. XXXVII. *In statu integritatis homines habent sufficientem cognitionem legum naturalium, viresque sufficientes ad illas obseruandas.* Etenim in statu integritatis homines actu legibus naturalibus obedientiam praestant omnibus, quae ipsis obseruandae sunt (§. 36.). Jam autem hoc non possent, nisi haberent sufficientem cognitionem legum obseruandarum (§. 29.), atque vim sufficientem ad illas obseruandas (quod per se patet.). Ergo in statu integritatis homines habent sufficientem cognitionem legum naturalium, viresque sufficientes ad illas obseruandas. q. e. d.

Schol. Formale cognitionis legum, quae hominibus in statu integritatis competit, non determino: potest esse distincta, potest confusa, immo etiam obscura esse cognitio, pro capacitate subiecti, si modo cognitio sufficiens est. Est autem sufficiens, si vera est atque homines ad agendum determinat, hoc est, *viua cognitio* late sumpta. Ita infantes vsu rationis nondum praediti ex cognitione sensitua, immo obscura satisfecissent legibus naturalibus in statu integritatis, dum ea egissent, ad quae illos natura adhuc perfecta stimulasset. Interim patet ex dictis, homines in statu integritatis non opus habuisse reuelatione legum naturalium, quippe quas iam iam ex lumine naturae cognoscere potuissent.

§. XXXVIII. *In statu integritatis non adsunt impedimenta, quae efficierent, vt homines legibus naturalibus obedientiam praestare non possent.* Etenim in statu integritatis homines actu omnes leges naturales obseruandas obseruant (§. 36.). Iam si impedimenta adessent, quae efficierent, vt legibus naturalibus obedientiam praestare non possent, tunc certe non actu praestarent legi-

legibus obedientiam. Hinc in statu integritatis non adfunt impedimenta, quae efficere, vt homines legibus naturalibus obedientiam praestare non possent. q. e. d.

Cor. Ergo in statu integritatis neque in homine ipso, neque in aliis hominibus, neque reliquis creaturis eius modi impedimenta inueniri possunt.

§. XXXIX.

4) nec collisiones legum. *In statu integritatis nulla collisio legum naturalium adesse potest.* Omnis enim collisio legum naturalium tantum eam ob rationem cogitari potest, quia viribus nostris, in se ad obedientiam illis praestandam sufficientibus, impedimenta posita sunt (§. 34.). Iam in statu integritatis eiusmodi impedimenta non possunt adesse (§. 38.). Ergo in statu integritatis nulla prorsus legum naturalium collisio adesse potest q. e. d.

Cor. Si qua collisio igitur legum naturalium cogitari debet, in statu corrupto locum inuenire debet (per oppos.).

Schol. Sic patet, homines in statu integritatis naturali modo felices atque beatos reddi, quia ibidem sufficientem cognitionem legum naturalium obseruandarum, vim sufficientem ad illas obseruandas non impeditam habent, adeoque actu leges obseruandas omnes obseruant, ob quam obedientiam, legibus praestitam naturalibus, felices et beati redduntur. Hic igitur homines non opus habent satisfatione diuina atque redemptione, quippe haec supponit transgressionem legum, quae in statu integritatis non obtinet.

§. XL.

Officium naturale, quid?

Actio legibus conformanda officium: actio legibus naturalibus conformanda officium naturale dicitur.

§. XLI.

§. XLII.

In statu integritatis homines officia naturalia obseruant ^{5) Obseruant omnia officia naturalia.} omnia. Etenim in statu integritatis homines actu leges naturales omnes obseruant, quae ipsis obseruandae sunt (§. 36.). Ergo actiones suas legibus conformant omnibus. Quam ob rem, quum actio legibus naturalibus conformanda officium naturale dicatur (§. 40.): manifestum est, homines in statu integritatis officia naturalia omnia obseruare q. e. d.

Cor. Officia naturalia triplicis generis esse, nimirum officia erga se ipsum, erga DEVM, atque erga proximum, notum est. Quum igitur in statu integritatis homines actu omnia officia obseruent; hinc obseruant omnia officia erga se, erga DEVM atque erga proximum.

Schol. Haec, si cum officiis specialibus erga nos, erga DEVM, atque erga proximum conferre quis cupit, plures conclusiones inferre poterit vtilissimas, quas vero omnes pro instituti ratione euoluere non possum. Quasdam tamen adhuc addam, quas scopus propositus permittit.

§. XLIII.

In statu integritatis nullae laesiones, nullaque damna inueniuntur. In statu integritatis homines officia erga alios ^{6) Hinc non dantur laesiones, nec damna.} omnia obseruant (§. 41. Cor.). Ergo non committunt actionem officii erga alios repugnantem (per oppos.). Iam laesio est actio officii erga alios repugnans, et mala ex laesione laeso orta damna dicuntur: Ergo in statu integritatis nullae laesiones, nullaque damna inueniuntur. q. e. d.

§. XLIII.

In statu integritatis defensiones locum non inueniunt. Enim ^{7) Nec defensiones.} vero defensio est actus, quo quis media adhibet contra laesiones. Iam in statu integritatis nullae laesiones inueniuntur.

tur (§. 42.): hinc nec mediis opus est contra laesiones adhibendis; adeoque in statu integritatis defensionis locum non inueniunt.

Cor. Hinc nec ius defensionis in statu integritatis locum inuenit.

§. XLIV.

8) nec bella. *In statu integritatis nulla inueniuntur bella.* Nam bellum est status hominum, quo conatum efficacem habent, sibi iniucem mala inferendi. Iam in statu integritatis nullae laesiones, nullaeque damna inueniuntur (§. 42.): consequenter nec actu homines sibi iniucem mala inferunt. Atque quoniam officia erga alios obseruant (§. 41. Cor.), habent etiam conatum efficacem officia haec obseruandi, adeoque non possunt conatum efficacem habere, sibi iniucem mala inferendi. Ergo in statu integritatis nulla bella inueniuntur q. e. d.

Cor. Ergo status integritatis est status pacificus (per oppos.)

§. XLV.

9) Nec media coactiua ad obedientiam legibus praestandam. *In statu integritatis media coactiua, quibus homines inducantur, vt officiis naturalibus satisfaciant, locum non inueniunt.* In statu integritatis enim homines iam vltro officia naturalia omnia obseruant (§. 41.); consequenter nemo alteri denegat officium, quod ipsi debet. Quamdiu autem nemo alteri officia, quae ipsi debet, denegat, sed obseruat omnia, tamdiu mediis coactiuis, quibus alter, vt officia debita obseruet, induceretur, plane opus non est (quod per se clarum). Ergo in statu integritatis media coactiua, quibus homines inducantur, vt officiis naturalibus satisfaciant, locum non inueniunt. q. e. d.

Cor.

Cor. Ergo homines in statu integritatis ex amore officia sua obseruant (per oppos.).

Schol. Exinde infra patebit ratio, ob quam in statu integritatis officia et iura perfecta locum non inueniant, quippe quae supponunt media coactiua.

§. XLVI.

Hactenus obligationem naturalem atque leges naturales tam in se, quam in relatione ad statum integritatis considerauimus, atque exinde simul conditionem status integritatis deduximus. Restat igitur in hoc capite, vt adhuc dicta ad statum corruptum adplicemus, atque illius conditionem exinde deducamus. Quoniam autem status corruptus est contradictorie oppositus statui integritatis (§ 10.), & praeterea oppositorum opposita est ratio (per Metaph.): hinc, quo breuitati studeamus, statim per consequentiam immediatam ex oppositione ea deducemus, quae exinde concipi possunt.

Transitus
ad statum
corruptum.

§. XLVII.

Hinc de statu corrupto hominum sequentia patent:

Status corrupti
conditio.

- I) In statu corrupto homines non actu obseruant leges naturales omnes, quae ipsis obseruandae sunt (§. 36.), et ob id sunt infelices (§. 35.).
- II) In statu corrupto homines non habent sufficientem cognitionem legum naturalium, nec illarum, quas cognoscunt, satis viuam habent cognitionem (§. 37.).
- III) Fieri potest ergo, vt homines in statu corrupto ad aliquid obligati sint, quod tamen ipsi non cognoscunt (per n. praec. et §. 27.).
- IV) Vis hominum, quae in se sufficiens erat, ad obedientiam legibus naturalibus praestandam, fit insufficiens ob impedimenta, quae in statu corrupto adsunt (§. 38.).

Cor.

Ies eandem adplicare saepissime non possumus. Atque ex eo iam manifestum est, nos non amplius habere vim sufficientem ad obedientiam legibus naturalibus praestandam, nec proinde actu omnes observare posse. Vnde satis apertum est, nos non amplius esse in statu integritatis, sed corrupto (§. 47.) q. e. d.

Schol. Potest haec propositio pluribus modis demonstrari. Omnia enim quae §. 47. adduximus exhibent descriptionem status nostri praesentis, atque quum singula, momenta experientia iam cognoscamus, hinc ex singulis momentis poterit propositio haec demonstrari.

Cor. Hinc omnes defectus, quos hominibus in statu corrupto competere demonstraui (§. 47.), nobis iam competunt.

§. XLIX.

Homines ob lapsum se in statum corruptum posuerunt. Enim ^A lapsu de vero homines actu sunt in statu corrupto (§. 48.). Iam ^{pendet.} vero a DEO cum statu integritatis creati sunt (§. 14.), et tantum ob actiones suas in statum corruptum transire poterant (§. 14. Cor. 2.). Ergo homines ob actiones suas se in statum corruptum posuerunt. Iam talis actio, qua homines se ex statu integritatis in statum corruptum ponunt, vocatur lapsus (§. 14. Schol.). Ergo homines ob lapsum se in statum corruptum posuerunt q. e. d.

§. L.

Status corruptus nobis physice & moraliter imputandus Physice atque moraliter nobis imputandus est. Etenim ob lapsum in statum corruptum nos posuimus (§. 49.). Quam ob rem cum lapsus nobis physice et moraliter imputandus sit; patet, statum corruptum nobis physice et moraliter imputandum esse. q. e. d.

Schol. Fateor, difficilem esse doctrinam de imputatione lapsus, praepremis, de morali imputatione. Omnes autem difficult-

difficultates peperit iusto specialior notio imputationis; vulgo recepta, pro qua si generalior substituitur, quae tamen adhuc vsui loquendi conformis est, iterum concidunt difficultates. Atque tunc etiam ex principiis naturalibus demonstrari potest. Demonstrationem vide in *Consensu naturae et gratiae*, a fratre meo edito, Part. II. §. 747-779.

Cor. Ergo omnia, quae ob statum corruptum nobis competunt, etiam physice et moraliter nobis imputanda sunt.

§. LI.

Etiā ignorantia legum.

Ignorantia legum atque officiorum naturalium nobis moraliter imputanda est. etenim in statu corrupto tantum non habemus sufficientem legum atque officiorum naturalium cognitionem (§. 47. n. II. et III.). Ergo ignorantia legum atque officiorum naturalium ob statum corruptum nobis competit. Iam quae ob statum corruptum nobis competunt, ea moraliter nobis imputanda sunt (§. 50.). Ergo et ignorantia legum atque officiorum naturalium nobis moraliter imputanda est. q. e. d.

Cor. 1. Quum autem haec ignorantia legum sit causa ob quam eas obseruare non possumus, consequenter causa infelicitatis nostrae (§. 35.), quam euitare debemus (§. 27. *Cor.* 4.); hinc adhuc obligati sumus vt cognoscamus leges et officia nostra, atque illis conuenienter, viuamus, quantum fieri potest.

Cor. 2. Ergo studeamus illas leges certo cognoscere, quas certo adhuc cognoscere possumus, de reliquis vero in probabilitate atque praesumptionibus subsistendum tam diu, donec contrarium euidentissime probari possit (per legem exceptionis).

§. LII.

Atque collisio earum nobis moraliter imputanda est.

Omnis collisio legum atque officiorum naturalium nobis imputanda est moraliter. Etenim collisio legum atque officiorum

orum naturalium tantum in statu corrupto adesse potest, et adest (§. 39. et 47. n. V.). Quam ob rem quum nobis omnia moraliter imputanda sint, quae nobis ob statum corruptum competunt (§. 50); etiam omnis collisio legum atque officiorum naturalium nobis moraliter imputanda est. q. e. d.

Cor. 1. Quum ergo ob collisionem legum non omnibus legibus obedientiam praestare possimus (§. 31): hinc nobis imputandum est moraliter, quod in statu corrupto non omnibus legibus naturalibus obedientiam praestare possimus.

Cor. 2. Quia autem, si leges naturales non observamus, easdem violamus (§. 29 et princ. exclus. med.); adeoque infelices reddimur (§. 35). Hinc infelicitas, quae nos in statu corrupto premit, nobis moraliter imputanda est. (p. Cor. 1.)

§. LIII.

Exceptiones, ob collisionem legum atque officiorum naturalium instituentiae, sunt leges in statu naturali corrupto: Nam ob collisionem legum atque officiorum naturalium impossibile nobis est, vt omnibus legibus atque officiis illis obedientiam praestemus (§. 31.). Quam ob rem, cum impossibilem qua talium non sit obligatio moralis (§. 24. n. 2. & 3. & §. 3. Cor. 1.); hinc & quatenus leges atque officia naturalia collidunt, eatenus nulla earum remanet obligatio moralis. Lex autem atque officium quibus nulla respondet obligatio moralis, non amplius est lex nec officium (§. 27. & 40.): consequenter et leges naturales atque officia naturalia, quatenus collidunt, non amplius manent leges atque officia naturalia. Quoniam autem adhuc tamen obligati sumus, vt legibus atque officiis naturalibus etiam in statu corrupto in tantum convenienter vivamus, in quantum adhuc fieri potest (§. 51. Cor. 1.). Hinc in statu corrupto obligati sumus, vt ob collisionem legum atque officiorum naturalium exceptiones instituas (per def. except.). Iam regula cui quis actiones suas attem-

Leges in
statu cor-
rupto.

attemperare obligatur, dicitur lex (§. 27.). Ergo exceptiones, ad quas in statu corrupto, ob collisionem legum atque officiorum naturalium, instituendas obligamur, fiunt leges; atque quoniam in statu naturali corrupto rationem habent sufficientem; hinc fiunt leges naturales. q. e. d.

Differunt
a legibus
in statu in-
tegritatis.

§. LIII.
In statu corrupto alias accipimus leges naturales atque in statu integritatis. In statu corrupto exceptiones, quas ob collisionem legum atque officiorum naturalium institueri debemus, fiunt leges naturales (§. 53.). Quam ob rem, quum exceptiones non sint ipsae leges, a quibus exceptio fit; patet, nos in statu corrupto alias accipere leges naturales, atque habuimus in statu integritatis. q. e. d.

Alia de-
monstra-
tio,

§. LV.
Eadem propositio etiam ita demonstrari potest: Omnis lex naturalis concipienda est ex statu morali hominis (§. 27. Cor. 5.). Ergo differere debent leges naturales, prouti status morales naturales differunt. Iam status integritatis differt a statu corrupto hominum (§. 10. 16. 17. et 36-47). Ergo et leges naturales in statu integritatis differre debent, ab iis, quae in statu corrupto naturales sunt.

Schol. Interim priorem demonstrationem ea ex ratione praefero, quoniam statim manifestat, in quantum leges naturales in statu integritatis, a legibus naturalibus in statu corrupto differant.

Cor. 1. Quum autem leges inuoluant obligationem (§. 27.). Hinc et in statu corrupto alias accipimus obligationes, atque habuimus in statu integritatis.

Cor. 2. Porro, quia actio legibus conformanda officium est (§. 40); hinc et alia accipimus officia naturalia in statu corrupto atque habuimus in statu integritatis.

Cor.

Cor. 3. Atque quum officia sint triplicis generis, erga se ipsum, erga DEUM, atque erga proximum. Hinc alia officia naturalia erga nos, erga DEUM atque erga proximum habemus in statu naturali corrupto, atque integritatis.

Schol. Exinde cuilibet patebit facile, quod, si officia naturalia erga nos, erga DEUM atque erga alios rite evolueri vellemus in Jurisprudencia naturali, illa binis sectionibus pertactare deberemus, quarum altera ea officia complecteretur, quae in statu integritatis, altera ea, quae in statu corrupto sunt naturalia. Equidem hoc concedo, vtramque tractationem mancam adhuc fore; interim tamen non adeo manca foret, atque tractationes eorum Doctorum, qui prorsus ad hanc differentiam non attendunt.

§. LVI.

Nos ex lumine naturae sufficientem cognitionem earum obligationum, legum atque officiorum naturalium acquirere non possumus, quae nobis in statu corrupto competunt. Enim vero obligationes, leges atque officia naturales et naturalia, quae nobis in statu corrupto competunt, per exceptiones ob collisionem legum naturalium in statu corrupto instituendas determinantur (§. 54). Iamnos in statu corrupto non amplius habemus sufficientem cognitionem legum naturalium in statu integritatis observandarum (§. 47. n. II); atque hinc nec collisiones illarum in statu corrupto sufficienter perspiciamus (§. 31.). Cum autem exceptiones pro conditione collisionis instituendae sint (per Metaph.); hinc nec exceptiones ob collisionem legum naturalium in statu corrupto instituendas sufficienter ex lumine naturae cognoscimus. Quam ob rem cum obligationes, leges, atque officia naturales et naturalia, quae nobis in statu corrupto competunt per has exceptiones determinentur; manifestum est, nos ex lumine naturae

Nec tamen eas sufficienter ex lumine naturae cognoscimus.

turae sufficientem cognitionem earum obligationum, legum, atque officiorum naturalium acquirere non posse, quae nobis in statu corrupto competunt.

Cor. 1. Patent exinde tenebrae mentis nostrae circa cognitionem obligationum, legum atque officiorum naturalium nostrorum. Habemus tantum fragmentariam cognitionem legum naturalium in statu integritatis observandarum; fragmentariam quoque earum legum, quas in statu corrupto, in quo tamen degimus observandas habemus.

Cor. 2. Porro ex eodem fundamento constat, nos iam naturaliter ne quidem ea officia naturalia observare posse, quae nobis in statu corrupto competunt. En novam infelicitatis nostrae demonstrationem.

Schol. Immo si ponamus etiam, nos omnes leges naturales atque officia naturalia, quae nobis in statu corrupto competunt, sufficienter scire, ponamus et hoc, nos omnia observare posse et actu observare, quid inde? felicitatis quidem cuiusdam participes redemerur (§. 35); at sane eiusmodi felicitatis, quae reuera cum infelicitate coniuncta esset, atque cum illa felicitate, quae in statu integritatis obtinet, minime comparanda. Partim enim leges, quas iam observandas habemus, non adeo perfectae sunt, atque priores, quippe ex statu corrupto nostro fluunt, atque hinc et felicitas, ex illarum observantia oriunda nobis, longe minor esset, illa, quae in statu integritatis obtinet, et esset felicitas, quae statui nostro corrupto adcommodata est, corrupta scilicet; partim praesentes leges sunt tantum exceptiones a prioribus (§. 54); adeoque has observando simul priores saltem ex parte violamus (§. 29). En demonstrationem de eo, quod felicitas, de qua loquimur, reuera cum infelicitate coniuncta esset.

§. LVII.

Homines in statu corrupto sibi ipsis relictæ felicitatem suam In statu corrupto homines sibi ipsis relictæ felicitatem suam acquirere non possunt. Etenim si sibi ipsis relictæ felicitatem suam adquirere non possunt acquirere deberent, legibus naturalibus omnibus ob- servandis obedientiam præstare deberent (§. 35.). Atqui hoc non possunt in statu corrupto (§. 47. et 55. Cor. 2.). Ergo nec sibi ipsis relictæ felicitatem suam acquirere possunt q. e. d.

Cor. Ergo homines in statu corrupto sunt et manent infelices, et si in eodem perseverant damnantur.

Schol. Patet facile, infelicitatem eo maiorem fieri, quo magis leges naturales violantur. Si autem iterum ad felicitatem adurgere deberemus, primo impedimenta remouenda essent. Erant autem impedimenta in homine ipso, aliis hominibus, creaturis, atque nexu mechanico (§. 47. Schol). Haec igitur remouenda essent. Quod impedimenta in homine ipso adinet; vidimus primo illi deficere sufficientem cognitionem legum atque officiorum naturalium: vnde intellectus primo emendandus est, atque eae leges naturales, quas ex lumine naturae non amplius cognoscere potest, illi promulgandae sunt. *Hinc opus habet reuelatione diuina.* (conf. §. 37. Schol). *Deinde voluntas corrupta est, ita quidem, vt licet etiam meliora videat probetque, tamen deteriora sequatur; vnde et haec sanctificanda est, quo seria et efficax fiat ad obedientiam legibus reuelatis præstandam. Denique et mediocrius reddi potest, adeoque vires supernaturales essent ipsi necessariae. His omnibus positis etiam, adhuc tamen impedimenta in aliis hominibus, creaturis, atque in nexu mechanico supersunt, quae proinde etiam remouenda essent. Vnde facile constat, vim infinitam, DEI nimirum, ad haec impedimenta remouenda requiri, adeoque et a*
DEO

DEO tantum ex gratia felicitatem iterum esse expectandam. Cui haec considerare lubet, ex facili perspiciet, Jurisprudentiam naturalem, quotquot naevis etiam laboraret, tamen non abducere a DEO, atque ad naturalismum nos trahere. Potius nos adducit ad DEUM, ad revelationem diuinam, ad gratiam DEI adprehendam, atque ad felicitatem a gratia sola iterum expectandam.

Schol. 2. Possem hic facile plura adhuc theoremata huc pertinentia et maximi momenti deducere, sed vereor, ne tractatio nimis prolixa fiat molesta. Hinc hic dissertationi priori impono

FINEM.

ULB Halle
002 729 415

3

Sb.

14

Pr. g. d. n. n. 3

1750 9

4

COGITATIONES PHILOSOPHICÆ
DE
IURISPRUDENTIA NATURALI
IN STATU INTEGRITATIS ET CORRUPTO,
PRÆPRIMIS DE ORIGINE IURIS PERFECTI ET
IMPERFECTI EX STATU CORRUPTO

DISSERTATIO PRIOR, INAUGURALIS
IN QUA AGITUR
DE
STATU INTEGRITATIS ET CORRUPTO,
ET DE OBLIGATIONE ATQUE LEGE NATURALI
AD HOS STATUS RELATIS

QUAM
PRÆSIDE
ACADEMIÆ FRIDERICIANÆ PRO-RECTORE
DN. JOANNE JOACHIMO LANGIO
MATHEMATUM PROFESSORE PUBLICO ORDINARIO, NEC NON
ACADEMIÆ CÆSARÆ NATURÆ CURIOSORUM ET REGIÆ
SCIENTIARUM PORUSSICÆ MEMBRO
SENSU INCLYTI PHILOSOPHORUM ORDINIS
PRO GRADU MAGISTRI

DIE APRILIS MDCCCL
PUBLICO ERUDITORUM EXAMINI SUBMITTIT
H. L. Q. C.

AUCTOR ET RESPONDENS
CHRISTIANUS WEBER
ISLEBIO-MANSFELDENSIS.

HALÆ MAGDEBURGICÆ
EX OFFICINA FRANCKIANA.

